



## **ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIIDENT** **UKRAINIENNE**

Число 11 (611) Рік вид. XIV. 13 березня 1938 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr,

---

*Париж, неділя, 13 березня 1938 року*

Італію вкрила національна жалоба. Відійшов у вічність Габріель д'Анунціо, князь Монтеневозо.

Світ втратив з його смертю одного з найбільших і найславніших письменників нашого віку, що блискучими творами ще за життя забезпечив своєму імені безсмерття.

Та його батьківщина поховала не лише найвидатнішого представника своєї сучасної літератури, але й одного з найкращих своїх синів, палкого патріота, що й мечем прислужився славі й величі рідного народу.

Д'Анунціо золотими літерами вписав своє ім'я в історію новітньої Італії, зпричинившись гарячим своїм словом і невтриманим темпераментом до участі Італії у світовій війні, в якій він вславився своєю безмежною хоробрістю в окопах, на морі і в повітрі. Йому зобов'язана Італія Фіуме, яке він всупереч мировим договорам захопив збройною силою. Він жив і помер пророком нової Імперії, щоновила славу давнього Риму.

Італійському народові в його тяжкій втраті складаємо щире і глибоке співчуття.

## ІЗ ПРИВІТАНЬ

надісланих Урядові Української Народньої Республіки  
з нагоди оголошення Універсалу в справі встановлення  
знаку гідності Голови Української Держави

(Продовження)

---

*Від Управителя Української Станиці  
в Каліші*

Високодостойний  
Пане Прем'єр-Міністре !

З нагоди встановлення державного клейноду Української Народньої Республіки маю високу честь переслати, в імені замешкуючих в Українській Станиці в м. Каліші українських емігрантів, щире привітання Урядові Української Народньої Республіки і запевнення, що вони залишаються вірні прапорам УНР, окропленим кров'ю нашого незабутнього Головного Отамана св. п. Симона Петлюри.

Твердо віримо, що ті прапори, які високо тримає теперішній наш вождь Головний Отаман Андрій Лівичський, об'єднують навколо себе всю українську еміграцію для прийдешньої боротьби за визволення нашої Батьківщини з-під московського ярма.

Встановлений клейнод, яко символ безпереривности державницьких змагань Українського Народу, нагадуватиме нам про завдання й обов'язки кожного українського емігранта та скріплює в нас віру і надію на світле майбутнє.

З великою радістю складаємо свою вбогу, але від щирого серця лепту на прикрасу клейноду, котрий зміцнить нашу вірність і послух Головному Отаманові Андрію Лівичському та його прововодів.

Слава Україні!

Слава Панові Головному Отаманові Андрію Лівичському!

Слава Урядові УНР!

Іван Литвиненко  
полковник, управитель Української Станиці

---

*Від Товариства Українців м. Брюселя  
і його околиць  
«Незалежна Україна»*

Високодостойний  
Пане Голово Ради Міністрів!

В імені Українців м. Брюселя й околиць, зорганізованих в Товаристві «Незалежна Україна», з великою радістю вітаємо Ви-

сокий Уряд Української Народньої Республіки з приводу його історичного акту, яким постановлено, що дорогоцінний клейнод великого Гетьмана Мазепи став назавжди знаком гідності кожного голови Української Держави.

Віriamo кріпко, що ця великої ваги подія з'єднає всіх вірних синів України, які під проводом Головного Отамана Андрія Лівіцького та його Уряду щасливо закінчать боротьбу, розпочату славним Гетьманом Іваном Мазепою та Головним Отаманом Симоном Петлюрою, з віковичним ворогом москалем.

Час працює на нас і недалеко вже та година, коли на наказ уряду УНР з'єднані однією ідеєю мільйонні лави українців підуть в бій за визволення Матері України з московських кайдан. Благаємо Всемогутнього Бога, щоб дарував нашemu Голові Держави та його урядові сил, мудрости, витривалости та мужности щасливо закінчити цю вельми тяжку боротьбу і повернути Україні певну самостійність, соборність, могутність і цвітучість.

З високою пошаною до Вас  
Секретарь Товариства «Незалежна Україна» в Бельгії  
Адміністративний старшина Головного Штабу  
Іван Косець

---

*Від Українського Мистецького Гуртка  
«Спокій»*

Високодостойний  
Пане Прем'єре!

Управа Українського Мистецького Гуртка «Спокій», складаючи свою скромну пожертву на уфундування ланцюга-відзнаки Голови Української Держави, висловлює радість, що цею відзнакою є клейнод великого державного мужа, патріота й будівничого гетьмана Івана Мазепи, який підніс мистецтво на височинь, гідну Українського Народу.

Ми, скромні сьогоднішні працівники мистецтва, всі свої сили спрямуємо для добра Української Держави і культури. Просимо прийняти вислови глибокої до Вас пошани.

Секретарь Юрій М и ц                      Голова Гуртка Петро М е г и к

---

*Від Відділу в Барановичах УЦК в Польщі*

Високодостойний  
Пане Прем'єре!

Відділ УЦК в Барановичах в день свята 20-ої річниці проголошення самостійности України на загальних зборах Відділу

заслухав зміст Універсалу уряду Української Народньої Республіки з 14 жовтня 1937 р. про встановлення почесної відзнаки для Голови Української Держави — клейноду гетьмана Івана Мазепи. Щиро і з великою радістю вітаємо цю постанову уряду, що лучить наше сучасне з нашим минулим.

Дух великого гетьмана кличе нас до нелюдських зусиль, щоб могли помстити його і нашу кривду. Кличе нас усіх до повної згоди та послуху одному проводові, щоб не було більше його Полтавського бою, а нашого Любаря.

Слава Україні! Слава уряду УНР!  
Слава Українському Війську!

З глибокою пошаною  
Голова Відділу хор. Ю. К о в а л е н к о  
б. член Всеукраїнської Центральної Ради.

Член-секретарь М. М о р о з е н к о .

---

## МОСКОВСЬКА ДИПЛОМАТІЯ І УКРАЇНСЬКА СПРАВА В Е В Р О П І

---

Протягом останніх тижнів мали місце події, що на перший погляд не мають зв'язку між собою, але в дійсності вони пов'язані логічно, хоч і посереднє, між собою. Який справді зв'язок може бути між листом «теніального» Сталіна до Івана Філіповича Іванова і порозумінням між Німеччиною та Австрією, яке деякі політики вважають першим кроком до «аншлюсу»? Ці дві події припали на той-же самий тиждень випадково, але вони являються двома епізодами боротьби, що розвивається невинно між московським імперіалізмом та національними державами. І вони заслуговують на увагу, бо являються показниками розвитку цієї боротьби з одного і другого боку.

Нас українців обходять, розуміється, мало обставини, в яких відбулося німецько-австрійське порозуміння. З погляду національного, а иншого у нас і не повинно бути, це внутрішні відносини між переважною більшістю і поважною меншиною тої-ж самої німецької нації. В де-яких столицях про це думають инакше, деякі кола там занепокоєні, а навіть обурені новим «довершеним фактом». Тим часом, для занепокоєння властиво так-же мало причин, як і для обурення. Вже кілька років тому запропонував Мусоліні великим державам пакт чотирох держав і кілька разів поновляв свою пропозицію. В рямцях цього пакту далось б легко розв'язати не лише таку відносно нескладну справу, як австрійську, а й всі найповажніші справи євразійського суходолу.

Піки-ж пакту чотирох держав в цілях цієї оборончої акції сотворити не пощастило, то не лишається нічого іншого, як боронитися на власну руку, скупчувати всі власні національні сили та організовувати всі держави, zagrożені в першу чергу суцідством з ССРСР, що цю небезпеку розуміють.

Московській політиці в Європі роблять багато слухних закидів, а разом з тим закидають цілком неслухно, що нею кермується згідно з якоюсь «ідеоологією». Політика московського імперіялізму наскрізь реальна. В Москві числяться з фактами властиво значно більше, ніж у Лондоні чи Парижі. Занепад «народнього фронту» у Франції є вже для Москви фактом, з якого вона поспішає зробити всі потрібні висновки. Лист Сталіна до Іванова не заповідає перенесення центру ваги московської акції від «демократії» на комуністів, а стверджує перегруповання московських сил в Європі. Відповідно до цього відбувається вже кілька місяців «реформа» московської дипломатії в напрямі її остаточного пристосовання до енергійного співробітництва між ІПУ та ріжнорідними помічними організаціями московського імперіялізму в Європі. Безоглядна чистка совітської дипломатії та численні атентати проти ворогів московського уряду свідчать красномовно як про її зреформовання, так і про її діяльність під безпосереднім проводом ІПУ.

Криза совітської дипломатії не прибрала більших розмірів, бо є вона лише посереднім наслідком тої боротьби, яка відбувається між чужими націями та Московщиною в межах самого ССРСР. Майже всі чуженаціональні елементи з совітської дипломатії старанно усунено. Її склад наскрізь московський, оскільки жиди зачисляють себе до московської нації. Отже з погляду національно-політичного кожний московський дипломат-«невозвращенець» є зрадником свого національного московського, хоч і большевицького уряду, тому й ніякого політичного значіння такий колишній дипломат в Європі мати не може.

Виїмком в цім відношенні є Федір Бутенко, який свій виступ проти московського уряду може обґрунтувати не лише особистими, а й національно-політичними причинами. Заяви, зроблені п. Бутенком в «Джурнале д'Італія» в справі України та інших націй, пригнічених ССРСР, тим більше на часі, що останні політичні події в Європі поважно актуалізують українську справу.

Декларація Сталіна в листі до Іванова не вплинула, розуміється, ані трохи на уклад промови Фюрера в райхстазі 20. II; в Німеччині надто добре відомий цілий план наступу московського імперіялізму на Европу, щоб ця декларація могла щось змінити в зовнішній політиці і тактиці німецького уряду. Але не виключено, що це оголошення програму втручання московського імперіялізму до справ «робітничої класи» в чужих державах спричинилося в Парижі, а особливо в Лондоні до кращого зрозуміння промови канцлера Гітлера.

А становище Німеччини та інших національних держав супроти московського центру більшовизму зазначено в промові з справжньою німецькою рішучістю та недвозначністю як відносно Європи, так і відносно Далекого Сходу. На московську інтервенцію в Китаю дано належну відповідь формальним визнанням Манджукію.

Щире й мужнє зазначення німецьких позицій в міждержавних відносинах, висловлене в історичній промові з 20 лютого, спричинилось очевидно в де-якій мірі до того, що й керманічі англійської зовнішньої політики рішили нарешті унормувати відносини Великобританії до авторитарних держав, а в першу чергу до Італії. А при існуючих відносинах між авторитарними державами та Москвою зміна англо-італійських відносин без зміни англосмоковських відносин очевидно неможлива.

Зовнішні події в Англії не впливають так, як, наприклад, у Франції, на уступлення чи вдержання якогось міністра. Але не можна поминути цілком без уваги й те, що де-які часописи згадували з нагоди уступлення Ідена його подорож до Москви, якою він розпочав свою дипломатичну кар'єру. Одверте проголошення Сталіним засади московської інтервенції в Європі, а тим самим і в Англії, робить вірність п. Ідена «засадам Ліги Націй», в якій порядкує Літвінов, остільки-ж незрозумілою для британського громадянства, як його уступлення зрозумілим. Обставини, при яких це уступлення сталося, дозволяють припускати, що Великобританія дійшла до поворотного пункту своєї зовнішньої політики. Уступлення англійського міністра закордонних справ, що вірив уперто в демократизм московського уряду, може, по-перше, перенести провід в англо-французьким порозумінні з Парижу до Лондону, а по-друге, може примусити Париж вибрати між Лондоном та Москвою.

Оскільки основне порозуміння між Лондоном та Римом можливе, покаже, очевидно, найблищий час; він доведе, очевидно, тако-ж, що вдержати це порозуміння дасться лише в межах пакту чотирьох великодержав. Становище учасників цього пакту супроти Московщини не може підлягати ніякому сумніву вже з огляду на засаду зовнішньої політики самого Кремля — «без нас — значить проти нас». А про якесь злагодження відносин між національними державами та Московщиною тепер не може бути ніякої мови.

Політичне становище московського уряду в Європі тепер тим тяжче, що фактично совітська дипломатія в Європі майже не існує. Старих досвідчених дипломатів майже винищено, а нові, сталінські, не мають найменшого поняття навіть про зовнішні дипломатичні звичаї і традиції. Віденського полпреда, наприклад, посилається просто до Букарешту робити дохідження в справі Бутенка без згоди на це румунського уряду так, ніби Румунія була-б уже московським пашаликом. Ні для кого в Європі не є тако-ж таємницею, що зовнішню політикою СРСР кермує зовсім

не Літвінов, а Єзов і Дімітров, що московська дипломатія не тільки співробітничала, як давніше, з ГПУ, а стоїть виключно на його послугах. Більше чи менше доведена участь московських полпредств в кривавих злочинах, доконаних останнім часом у Франції, Швейцарії, Румунії, Болгарії, Бельгії і т. ин. та надто одверте втручання їх до національних та суспільно-політичних конфліктів у різних державах можуть допровадити аж до безпосереднього зірвання дипломатичних відносин між де-якими державами та Москвою, навіть не зважаючи на засаду, що торгувати можна і з людодержами.

\* \* \*

З нагоди свята 22 січня могли ствердити чільні дневники Німеччини та Італії, що протягом самого минулого року українська справа зробилась популярнішою, ніж протягом десятка попередніх років. Цю актуальність української справи в Європі збільшує в значній мірі сам московський уряд та його дипломатія. Збройна московська інтервенція в Іспанії і Хінах і політична інтервенція, що перечить часто карним законам, в багатьох інших державах приводить все більше державних мужів до переконання, що «колективна безпека» стоїть в рішучім противенстві до звичайної безпеки поодиноких держав. Все більше політиків прихиляється очевидно, до думки Сталіна, що «соціалістична держава» та «буржуазні держави» загрожують обопільно один одному. Вихід з такого становища може бути лише двоякий: або поставити принаймні де-які «буржуазні» держави під диктатуру московського імперіялізму, або-ж відокремити від Москвичини і ті чужі нації, які перебувають тепер в московським ярмі. Зріст цього переконання в Європі становить перед українцями поважні завдання, про які доведеться говорити тут окремо.

М. Данько

---

## Б Л А Ж Е Н Н І   Ч И С Т І   С Е Р Ц Е М

(Пам'яті І. Мірного).

---

17 березня минає рік, як упокоївся Іван Іванович Мірний. Без суму не можна згадувати цієї тяжкої втрати для цілого нашого національного руху.

Коли з Петербургу я приїхав на пам'ятний з'їзд ТУП'у, 25 березня 1917 року, я побачив на першій лаві історичної салі Педагогічного Музею дуже гарну й надзвичайно симпатичну пару — Зінаїду Василівну і Івана Івановича Мірних. Вони виділялися своїм виключно інтелігентним виглядом, лагідністю погляду, якоюсь внутрішню привабливістю. Знайомлючися з

ними, не знав я, що доля потім так поблизить нас між собою і що стільки років доведеться нам ділити долю-недолю разом, що ці люди стануть такими близькими і милими мені друзями.

Завжди були вони разом. У всьому, там, де ми згоджувалися з ними, там, де ми розходилися у чомусь, кожен по своєму, але однодушно одстоювали вони і принципові позиції, і чисто тактичні проблеми. Видно, що кожне питання дебатовалося ними наперед разом, що в тих розмовах складалися всі їх погляди на життя, на людей, на справу.

Все довге спільне життя їх зв'язано з українською національною справою. Вони завжди стояли в центрі нашого національного руху. Ніколи не обмежувалися одними засіданнями і участю в дебатах, а завжди охоче й сумлінно виконували самі різнородні доручення, без огляду на те, приємні вони були, чи ні, великі це були діла, чи малі.

Підтримуючи в кожній стадії своєї діяльності певну ідею, певну політичну групу, обоє вони були завжди далекі від вузької, так би мовити, групової партійної обмеженості. Підносячи дуже високо національні й державні принципи, вони завжди шукали шляхів до загально-національного об'єднання.

Ставши твердо на УНР-івські позиції, вони гаряче їх одстоювали. Здається, мало хто з празьких громадян українців мав стільки стосунків з «інакомислячими», як панство Мірних, і особливо сам Іван Іванович.

Він, лагідна і дуже добра людина, страшенно гарячився, коли чув несправедливі напади на своїх ближчих людей, або на ті ідеї, якими він жив. Але ще більше хвилювали його кожна помилка своїх, всякий прояв інертності. Для української справи, для справи УНР в Празі Іван Іванович зробив дуже багато. Він вів постійно приватні дебати і від розмов на самі дразливі теми з своїми політичними противниками ніколи не ухилявся. Ходив на всі українські збори, забірав слово в дебатах і мужне, навіть серед несприятливої йому аудиторії, одстоював свої погляди.

Тут відчувалася різниця темпераментів: Зінаїда Василівна навіть при самих гарячих дебатах зберігла спокій і повну витриманість, Іван Іванович увесь горів, страшенно хвилювався. Він жив цими питаннями. Вони не полишали його з кінцем засідання, чи палкої розмови. Він все передумував, читав, шукав нових аргументів, гудив своїх, коли не знаходив належної підтримки, шукав, де можна, порозуміння, бо людяність, як і глибока моральність вдачі були його основними рисами. Він розумів те, що бракує тепер так багатьом діячам всіх націй, те, що потоптано нині брутальним большевицьким чоботом. Він розумів, що без моральності жити не можна, що потрібно скрізь і у всьому ота «чистота рук», за яку колись писав Драгоманів. Моральність — це не ознака слабости, як це нині так часто думають, моральність, чистота душевна, це велика сила в руках людини, в руках політичного діяча. Коли перечитати історію нашого руху в ХІХ віці, ко-

ли згадуєш стільки посивілих, вже незабутніх постатей, яких мені вже довелося бачити на кінці їх життєвої дороги, відчуваєш, яке високе моральне горіння, яка глибока чистота душевна були у цілого нашого руху.

Іван Іванович був вірним цим прекрасним заповітом минулого. Тяжко бачити, як відходять очі «чисті серцем». І нашим завданням є продовжити їх традицію. В цьому може єдина втіха для його осиротілого вірного друга — дружини Зінаїди Василівни. Пам'ять Івана Івановича назавжди лишиться в серцях всіх, хто з ним мав до діла — і серед приятелів, і серед самих противників, пам'ять українського патріота, невтомного діяча, кришталево прекрасної людини.

Життя примушувало його часом займатися практичними канцелярськими справами, але в душі, я певен того, був він повен внутрішньої поезії, всією душею відчував він все прекрасне, кожний прояв духовного розвитку свого народу, який він так гаряче любив.

Вже за три місяці до його смерті, коли востаннє бачив я дуже зблідлого, зовсім немоцного Івана Івановича, він все ще жив, болів всіма нашими справами і до останньої хвилини в безсилім тілі зберігався живий, повний огня дух.-

Олександр Шульгин

---

## Н О В И Й   « Х А Л І Ф   Н А   Г О Д И Н У »

---

22 лютого с. р. вся щоденна совітська преса, — українська й московська, — принесла повідомлення, що 21 лютого ЦВК УССР затвердив «Коротченка Дем'яна Сергійовича» на голову ради народніх комісарів УССР. Це призначення цікаве з де-кількох, а принаймні з двох поглядів.

Згідно з [заміщеною у «Вістях» біографією, Коротченко народився 1894 року в бідній селянській родині села Погребки Івотської волости Новгород-Сіверського повіту на Чернігівщині. Комуністом з кінця 1918 року. До 1928 року працював на різних становищах, не вище районних, в УССР. З 1928 р. по 1937 р. учився і працював на різних становищах обласних у Москві. 9. XI 1937 р. призначений в. о. першого секретаря дніпропетровського обкому і міському КП(б)У, на місце троцькіста Марголіна, що змінив на цім становищі Хатаєвича, в свою чергу призначеного до Києва на місце усунутого Постишева. Депутатом до верховного совіту ССР Коротченка «вибрано» від Дніпропетровщини.

Навіть і в коротких хронікарських замітках московської совітської преси про призначення Коротченка на голову РНК УССР відчувається якась ніби полегкість, що нарешті знайшовся таки чоловік з українським прізвищем, якого можна призначити на голову РНК неспокійної України і скінчити із станом своєрідного і безприкладного ще навіть і в цілیم СССР «безголов'я» в РНК УССР, де по самогубстві Любченка був один, а тепер аж три заступники голови, але немає самого голови РНК.

Саме по розстрілі Тухачевського та Якіра і особливо по самогубстві Любченка та «прем'єрів» і наркомів інших «союзних» республік СССР, виразно запанувала в СССР, а властиво тільки в самій Московщині, тенденція ставки на наймолодших, на молодь, як ніби цілковито віддану не так спадщині по Ленінові, як особисто Сталінові, — що є тепер найвищою чеснотою в СССР. Першим вислідом цієї тенденції на Україні було призначення 4. IX 1937 р. на голову РНК УССР Бондаренка, народженого 1904 року. Але, як видно, ця ставка на Україні Сталінові не повелася. Українська молодь його завела, і Бондаренко те-ж, зараз-же по призначенні, десь без вісті зник. А РНК УССР, як така, фактично перестала існувати. Справи вирішалися на « нарадах при («старому», бо 60 літньому), голові ЦВК УССР т. Г. І. Петровському», якому, знову одному тепер, на цім своїм безлюдді в УССР, Москва стала виразніше довіряти, як давніше.

І тільки 2. XI. 1937 р., перед самим святом XX річниці совітської влади (7. XI), Москва, по довгих пригляданнях, дозволила ЦВК УССР затвердити Марчак й Тягнибіду заступниками голови РНК УССР, без визначення їх черги і старшинства по посаді. Через якийсь час Марчак, народжений року 1903, іменується вже першим заступником голови РНК УССР, Тягнибіда, 1895 року народження, другим заступником, а Сухомлин, 1886 року народження і призначений ще 7. IX 1937 р. на другого заступника, — іменується третім заступником.

Ніби знову тенденція ставки на молодь перемагає і на Україні, бо першенство і гонори в заступництві голови РНК УССР — на наймолодшому. І в дійсності, від часу призначення з усіх трьох цих заступників найбільше виступав прилюдно таки Марчак. Складалося само собою вражіння, що по довшій перевірці на праці його саме, як найменше досвідченого і виробленого, можливо найбільше оточеного заздрістю й інтригами, — завдяки своїй молодості, — а тому і більш улегливого Москві, вона і призначить на голову РНК УССР.

Але, видно, і ця остання з черги московська ставка на молодь не витримує таки проби життя на Україні. І от несподівано призначено 21 лютого 1938 року на голову РНК УССР Коротченка, те-ж, як на совітські поняття, — де людей в 50 літ називають вже «стариками», а то й «дідами», — людину скоріше стару, бо вже 44-літню.

Української молоді Москва і Сталін на чільні становища на Україні і цим разом не пустили. Вони їй не вірять. А тим самим не вірять і в своє майбутнє на Україні, бо те майбутнє, як і скрізь на світі, за молоддю.

Та призначення Коротченка цікаве ще й з другого боку. Дрібниця, але симптоматична, а саме: як київські «Вісті», так і московські «Правда», «Известия», «Красная Звезда», всі від 22. II 1938 р., подають прізвище, ім'я та по батькові нового голови РНК УССР — «Коротченко Дем'ян Сергійович». «Вісті» подають і його фотографію. Але київський «Комуніст» від 11. XI 1937 р., де вперше згадується це прізвище, ім'я та по батькові, яко в. о. першого дніпропетровського обкому та міському КП(б) У, подає не Коротченко, тільки Коротченков. «Комуніст» від 14. XI 37 р., «Вісті» від 15. XI 1937 р., «Правда» від 17. XI 1937 р., «Комуніст» від 27. XI 1937 р. і «Вісті» від 12. XII 1937 р. те-ж подають, яко депутата до верховного совіту СССР від Дніпропетровщини, не Коротченка, а Коротченкова Дем'яна Сергійовича. «Комуніст» від 27. XI 1937 і «Вісті» від 12. XII 1937 р. містять і фотографію його, яка при порівнянні з фотографією у «Вістях» від 22. II 1938 над прізвищем «Коротченко Дем'ян Сергійович», не залишає жадних сумнівів, що це одна і та-ж персоона.

Отже 44 роки, до призначення Москвою на голову РНК УССР, був Коротченков, і виборча комісія Дніпропетровщини це документально ствердила, коли видавала посвідку про вибір його на депутата до верховного совіту СССР. А після призначення на голову РНК УССР став він Коротченко.

Це характерно, що він мусів на гвалт зукраїнізувати своє прізвище, щоб хоч по формі прізвища вважатись за українця. А відціль другий висновок, що Москва не вірить вже нікому з українців, ні молодому, ні старому, не знаходить вже собі мужів довір'я серед Коротченків, тільки мусить їх переробляти з Коротченкових. І видно те-ж, що без того «енка» на Україні зараз, а особливо на становищі голови РНК УССР, Москві таки не обійтись. Гадаємо, що не тільки з огляду на закордонну українську та міжнародну опінію, а тако-ж і з огляду на саму вже УССР.

Здавалося б, пощо вся ця комедія? Чи Москві вже так залежить на українським прізвищі «прем'єра» поневоленої і «квітучої» УССР? Всьому-ж світові давно стало ясным, що й до сталінської конституції і після неї цілим СССР керує, його фактичною верховною владою є не ЦВК СССР, чи тепер верховний совіт, а тим більше не РНК, тільки політбюро ЦК ВКП(б), а зрештою сам Сталін. А по інших «союзних» республіках, в тім числі і в УССР те-ж, — не «український староста» і не «прем'єр», тільки перший, за Постишева другий, а тепер знову перший секретар ЦК КП(б)У. А таким є призначений від 27. I 1938 р. бувший безпосереднє по «найближчому соратникові Сталіна», по самому Лазареві Кагановичеві, перший секретар московського обкому і міському ВКП (б), депутат до верховного совіту СССР від краснопресненського

району міста Москви і навіть член президії верховного совіту ССРСР та кандидат в члени політбюро ЦК ВКП(б) «Никита Сергеевич Хрущов», якого, з огляду на нове призначення на Україну, не перероблено-ж на Хрущенка, а додано тільки йому в помішники якогось молодого, що народився й виріс десь над Волгою, Бурмистенка.

А однак так оце сталося. Можна ще гадати, чи довго цей Коротченко втримається на своїм новім становищі, чи не запідозрить Москва з часом і в ньому замаскованого свого ворога, «дворушника», бо з двома прізвищами, може й з двома душами. Одне тільки і без гадання певне: ні цей, ні інші з призначення Москви «прем'єри» УСССР не зможуть заспокоїти свідомої вже Україні, що бореться проти панування Москви.

---

## Л И С Т И      Д О      З Е М Л Я К І В

---

### XLV

#### Д и п л о м а т и ч н і   п р и г о д и

По правді кажучи, я не мав би жадної охоти займатися справами совітської дипломатії, остільки вони брудні та огидні, як би в останньому випадкові, що трапився в Букарешті, не вплитався наш земляк тов. Бутенко.

В паризькій пресі вміщено було світлину, на якій подано дві постаті: одна бувшого совітського посла в Румунії тов. Острогського, друга — його радника і потім заступника тов. Бутенка. Перша уявляє типового жидівського деґенерата чекистського типу, друга — гарного, здорового, мабуть чорнявого, парубка, зодягненого у фрак. І хочеться сказати тому землякові:

— Чоловіче любий! І яка нечиста сила тебе зманила на таку непевну справу, як совітська дипломатія? Тікай мерщій, поки живий та цілий!

Думаю, що те саме й він сам не раз собі говорив і нарешті таки догадався, що треба робити, бо, як пишуть часописи, раптом опинився замість Букарешту в Римі.

Тим часом Москва на це все подивилася зовсім инакше. Написала румунському урядові ультимативну ноту:

— Де ви поділи нашого дипломата? Що ви з ним зробили? Як тільки його не знайдете та не вернете, то буде вам зле.

Часописи-ж заприятенних держав до цього, вже мабуть по своїй ініціативі, додали, що коли дипломата не знайдуть, то автоматично повстане питання про Бесарабію.

— Або дипломата назад, або вертай Бесарабію.

Як я одразу казав, у мене нема й не було жадної охоти торкатися цієї теми, бо я дуже мало знаюся на дипломатичних справах, але навіть мені, при моєму малому знайомстві з ними, випадок цей уявляється небувалим і нечуваним скандалом. Здається, це вперше так зникає «дипломат», здається вперше з такого приводу посилаються ультимативні ноти. При чому-ж не було жадних гантантій в тому, що цей дипломат не втік з-під руки «обожаємого вождя народів» куди-небудь, де можливо сховатися від його агентів.

Такий є один із засобів кінчати совітську дипломатичну кар'єру.

\* \* \*

Другий метод це той, якого вжив бувший представник совітів в Афинах П.Бармін.По нього,щоб його перепровадити до Москви, було на миноносці послано спеціального комісара, який зробив п. послові візиту та запрохав його до себе на снідання. Справа, як бачите, провадилась цілком чемно і згідно з звичаями дипломатичного протоколу. Тим часом тов. Бармін був старий большевик і відразу почув в цій чемності щось недобре, тому він відповів зустрічним запрошенням на сніданок, але в помешканні посольства.

Коли такий обмін запрошень повторився кілька разів і тов. Бармін стало ясно, що справа зовсім не в сніданку, а в тому, щоб його в той чи інший спосіб заманити на миноносець,то він, не довго думаючи,почав пакуватися,отримав візу до Парижу, подякував колезі за сніданок, замкнув посольство та й подався до Франції, де по своєму приїзді віддав себе під захист «Ліги охорони прав людини».

Одночасово з тим він опублікував заяву про те, що пересвідчився в «зраді» сучасних керівників совітів, само по собі в тому числі й «обожаємого вождя», справі пролетаріату, бо вони систематично винищують всю стару революційну гвардію, яка винесла на своїх плечах революцію, й утворюють умови нечуваного визиску та експлоатації робітничої класи. Тому він, тов. Бармін, який залишається вірним своїм ідеалам, пориває з совітами й буде тут продовжувати служити своїй ідеї.

Виходить так, що боротьбу за інтереси пролетаріату, доцільніше провадити в умовах буржуазного режиму, ніж в державі, де вже збудовано соціалізм.

\* \* \*

Найгірші наслідки для совітських дипломатів дає третій метод ліквідації їхньої дипломатичної кар'єри, коли вони чи з необережности, чи з самовпевнености, розраховуючи на свої спеціальні заслуги перед «социалистическим отечеством», слухняно повертаються до Москви на заклик та розпорядження началь-

ства. Як не кажіть, і наш земляк, отой Бутенко, і тов. Бармин, і де-хто инший, що раніше виявляли свою обережність та обачність, поки-що залишилися живими, і може таки й виживуть, як що зуміють встеретися від караючої руки агентів ГПУ.

Зовсім инша доля випала тим, хто виявив слухняність та повірив «обожаємому вождю». Зараз-же по повероті до Москви їх позамикали, проголосили ворогами «соціалістического отечества», «продажними псами», «платними агентами фашистичних держав», яким вони повидавали ті секрети, що були їм довірені по об'язку їх відповідальної праці, і, звичайно, без всякого суда порозстрілювали. При чому, і це мабуть саме огидніше у всій справі, роспублікували, що вони п р и з н а в а л и с я до своєї вини, себ-то підтверджували своїми зізнаннями, що вони справді продавали ССРСР та видавали довірені їм таємниці чужим агентам.

І така доля спіткала не якихось невідомих агентів, а таких стовпів совітської дипломатії, як Карахан, Оренев, Подільський, Асмус, ген. Путна і багато инших, як дипломатів, так і військових аташе.

На цьому замикається коло методів ліквідації дипломатичної кар'єри совітських дипломатів. Далі вже нема куди йти.

\* \* \*

Ці всі пригоди відбулися протягом самого останнього часу, коли так багато писалось в європейській пресі про поворот Росії до міжнародного нормального співробітництва, про те, що совіти являються дуже важливим чинником в майбутній боротьбі демократій з можливою агресією тоталітарних держав. Де-хто в запалі навіть передбачав нормалізацію державного ладу в ССРСР.

Тим часом всяке нормальне міжнародне співробітництво базується обов'язково на відповідальній та авторитетній дипломатичній організації. Де-ж вона в совітів? Чи в тих їх представниках, що ріжними методами втікають від них та потім оголошують боротьбу з режимом, який вони репрезентували? Чи в тих, що як барани йдуть на бойню з тим, щоб після їх розстрілу той самий уряд, якого вони були представниками, проголосив їх проданцями, людьми без честі і совісти?

Часто совіти іменують режимом «азіатським». Я думаю, що цим ображають Азію та ті держави, що її репрезентують. Такої дипломатії, такого поводження з дипломатичними представниками, що користуються скрізь найбільшою повагою та респектом, ще світ не знав. Це є спеціальний совітський винахід, в якому з'єднались російська, большевицька розперзаність разом з ненормальною індивідуальною психикою.

К. Ніко

St. Jean-de-Maurienne  
18. II. 38.

## ДВАДЦЯТИРІЧЧА З ДНЯ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ В ХАРБІНІ

Українська Національна Колонія в Харбіні цього року дуже урочисто відсвяткувала свято незалежності України. Програма урочистої академії з приводу двадцятиріччя відродження Української Держави було дуже докладно продумано правлінням колонії та проведено аж до найменших дрібниць бездоганно.

Відповідний настрій зібраних почався від перших-же слів молебну, що його правив отець Іван Ільчук у супроводі хору св.-Покровської української церкви під проводом п. Беневолєнського. О. Іван служив, а хор співав по-українськи. Молебін відбувся в Українському Національному Домі.

Глибоко зворушливі слова молитов, чудовий спів хору, великий золотий тризуб в глибині сцени, декорований українськими прапорами та живими квітами, великі портрети бл. п. Симона Петлюри та Т. Шевченка — все це створило незвичайно урочистий настрій серед присутніх, що переповнили досить простору салью Українського Дому в Харбіні. Коли-ж отець Іван проголошує вічну пам'ять всім вождям та борцям, що життя своє поклали за Україну, та першому вождєві української національної армії Симонові Петлюрі — настрої той підноситься ще вище. Всі присутні стають на коліна.

Після закінчення молебну заступник голови Української Національної Колонії д-р Ів. Шлендик вітає присутніх, нагадує про ті нечисленні жертви, що їх понесла Українська Нація за свою державність, і просить вставанням та хвилиною мовчання вшанувати їх пам'ять.

Зазначивши далі коротко ті події, при яких відбулося проголошення ІV Універсалу, д-р Шлендик зачитує універсал, який присутніми вислухують ся стоячи.

Потім слово дається членові правління інж. О. Вітковському, який говорить про еволюцію настрів українських мас та інтелігенції од 1917 року (моменту російської революції) і до проголошення самостійності України, та про причини, що ту еволюцію викликали.

Далі п. І. Паславський уяву присутніх переносить у далекі часи, коли декламує вірш Чернявського про в'їзд гетьмана Богдана Хмельницького до Києва. Через хвилинку той-же п. Паславський прекрасно скандує відому «Думу» незабутньої пам'яті гетьмана Мазепи.

— Нехай буде вічна слава, же през шаблю маєм права — закінчує декламатор і йому відповідає грім оплесків.

З великим почуттям та експресією читає свій доклад п. М. Самарський, підкреслюючи, що в даний мент Україна й українці вже не самотні в боротьбі з комунізмом та Москвою, що мають вже собі ідеологічних союзників у державах Ніппон, Італія та Німеччина.

Доклади представників колонії на тому були закінчені. З привітаннями виступають гості — представники грузин та тюрко-татар. Гарно й гаряче говорить представник грузин, підкреслюючи спільність долі України та Грузії, спільність боротьби, сум поразки й віру обох народів у недалеку вже остаточну перемогу. Ті-ж самі мотиви брєнять і в привітанні представника тюрко-татарської колонії.

Після промов та привітань починається концертний відділ. Тріо — пп. Веденський, Бомаш і Кожевникова — переносять уяву присутніх на Україну вже не словами, а звуками. Полюлись чудові українські мелодії, які непомітно переносили всіх туди, в нашу далеку батьківщину, колись таку веселу, таку багату, таку щасливу... Нарешті хор під орудою В. Лукаша починає «Боже єдиний, великий». Публіка знову встає. Слова молитви глибоко западають в душу присутніх. Після того хор виконує ще «Україно мати, кат сконав», «Живи, Україно», «Україна» і закінчує

«Не пора, не пора». Вражіння од усіх цих пісень — надзвичайне. Офіційну частину закінчено. Публіка не хоче розходитись, залишається на салі. В той-же час в фойє для гостей готується шклянка чаю.

Треба сказати, що Український Дім ще ні одного разу не бачив у своїх стінах стільки українців, як прийшло їх святкувати дату 22 січня цього року. Це була демонстрація, при чому демонстрація, що виходила з внутрішнього почуття й розуміння ваги присутності кожного українця в цей день в українському домі. Українці Харбіну цього року прийшли показати, скільки їх є. По друге, — вони прийшли продемонструвати свою солідарність із проводом колонії та проголошеними цим проводом гаслами та ідеями.

Всі свої й чужі, в один голос ствердили, що подібного згромадження українців в Українському Домі ще не бувало. Це — новий подих, який помічається серед українських мас у Харбіні; подих, що при дальнішому розвитку й інтенсивності може нарешті вивести українську справу в Харбіні на широкую дорогу чи бодай багато проявити з того, що досі було неясним та непевним.

Крім того правління колонії ще відмітило двадцятирічча проголошення незалежності і України випуском одноднівки. Газета має назву «Самостійна Україна» для підкреслення того основного завдання, до якого стремить провід Української Колонії. Перша сторінка газети заповнена портретами св. пам'яті гетьманів наших Богдана Хмельницького та Івана Мазепи, а посередині портрет св. пам'яті Головного Отамана і творця Української Армії Симона Петлюри. Зверху заставка, взята з грамоти про нагородження хрестом Симона Петлюри з датами 22.І. 1918 — 22.І. 1938. Перша-ж сторінка—вся заповіти наших вождів. Стаття св. пам'яті Симона Петлюри на свято державності передрукована цілком.

З иншого поданого матеріалу звертають на себе увагу статті д-ра Барченка—«День відродження України» та инші, що ясно, твердо та ґрунтовно відмічають основні темпи та напрямки праці українців у всьому світі.

Досить докладно передав зміст стремлінь Дм. Донцова перевиховати українську націю п. Р. Оршан у своїй статті — «Українська політична думка сьогодні»: значіння святкування дня 22-го січня підкреслив інж. Вітковський у статті «20-тилітній ювілей воскресіння української нації». Д-р Шлендик нагадав українцям Харбіна й про другий ювілей, що його мали б святкувати українці м. Харбіна, а саме — тридцятирічча заснування Українського Клубу в Харбіні, яке відбулося 20 січня 1908 р. по ст. ст. Про ту-ж дату пише й старий український діяч в Харбіні п. Ф. Тоцький. Гостро ставить питання про виховання молоді в Харбіні п. Р. Федорів у своїй статті «За молоду зміну».

Газета має чотири великих сторінки, містить фотографії Українського Дому та церкви в Харбіні, перші українські гроші, факсиміле гетьмана Хмельницького, багато гасел і т. ин. Видано її на доброму папері й з технічного боку дуже добре виконано місцевою українською друкарнею п. Павловського.

Газету видано Українською Національною Колонією під редакцією д-ра Шлендика. Розіслано цю газету не лише членам колонії, а й закордон, місцевим поважнішим діячам, консулам та ріжним інституціям.

Т. О.

Товариство Прихильників Української Господарської Академії в Подєбрадах в Чехословаччині видало перед своїм черговим з'їздом річний звіт за 1937 рік, в якому подає висліди своє шестилітньої чинности, спрямованої на мобілізацію власних національних засобів для розбудови Української Політехники.

Товариство свідомо затримує собі назву «Прихильників Української Господарської Академії» на знак того, що збудування власними коштами Національної Політехники спирається на десятилітню високошкільну традицію колишньої Подєбрадської Академії й має на меті її відновлення на рідній землі в майбутній самостійній Українській Державі.

Мобілізацію засобів згадане Товариство переводить на засаді згуртування тих українських сил (установ, організацій та поодиноких осіб), що своїми членськими внесками у висоті від 3-х до 10 доларів річно, і знімуть добровільно на себе обов'язок витворювати фінансову базу для підпертя Українського Технично-Господарського Інституту Позаочного Навчання, який нині є початковою основою Української Політехники в позаочній формі. Цей Інститут був заснований з ініціативи Товариства ще в 1932 році колишньою Академією. В своїх рядах Товариство начисляє 562 члени, з того 480 окремих осіб і 82 організації. З загального числа 562 членів 77 є з рідних земель і 485 це емігранти в європейських країнах і за океаном.

Від кінця 1931 до кінця 1937 року Товариство зібрало 283.800 кор. чes., що рівняється кругло 10.000 доларів. З цієї суми 84,3 відс. є членські внески, 15,4 відс. — ріжні збірки та одноразові пожертви і 0,3 відс. всякі інші прибутки. Протягом 1937 року Товариство зібрало 24.005 кор. чes., тоб-то менше, ніж 1.000 дол. Із зібраних коштів Товариство видало субвенцію Українському Технично-Господарському Інституту в протязі його п'ятилітньої шкільної діяльности 223.660 кор. чes. За минулий рік Товариство уділило допомогу згаданому Інституту лише в розмірі 30.693 кч. внаслідок слабшого поступлення грошей до Товариства. Біля 18 відс. своїх коштів (50.694 кч.) Товариство мусіло було витратити на пропаганду та адміністративні видатки, зв'язані з переведенням збірок, подорожами, виданням брошур і т. д.

Фінансова допомога з боку Товариства дала Українському Технично-Господарському Інституту можливість розвинути, як на еміграційні умови, досить велику діяльність. В Інституті нині функціонує : 1) чотирихрісний високошкільний Економично-Кооперативний Відділ; 2) трьохрічна Висока Школа Політичних Наук; 3) двохрісний Високий курси Громадської Агрономії; 4) двохрісний Техникум Сільсько-Господарської Промисловости; 5) півторарісний Вищий Курси Українознавства; 6) однорісний курси бухгалтерії; 7) курси світових мов: англійської, німецької, французької; 8) короткотермінові курси: а) Пасічництва; б) Садінництва; в) Амер. Промислового Пасічництва; г) Консервації та Перероблення садовини й городини; р) Оброблення шкіри; д) Миловарства; е) Радіотехники; є) фотографії; ж) Теорії музики. Крім того, готуються до друку курси Журналістики.

Інститут дотепер видав для своїх студентів і курсантів 40 підручників, пристосованих до позаочних студій, і 22 дальших підручники поступово друкуються. На студії до Інституту, відпочатку його існування аж по цей час, вписалося 901 особа. Студенство Інституту на  $\frac{3}{4}$  походить з усіх частин західних українських земель і  $\frac{1}{4}$  є емігранти в Європі та в Америці.

Існування Інституту базується на субвенціях Товариства Прихильників Української Господарської Академії, які виносять майже 50 відс. в бюджеті Інституту. Решту 50 відс. своїх видатків Інститут покриває з прибутків від студентських оплат за студії та підручники.

Що Інститут при порівнюючи малих засобах міг розвинути в такій мірі свою освітню діяльність пояснюється тим, що професори бувшої

Української Господарської Академії, працюючи безплатно в Інституті, існували до цієї пори на невеличку допомогу, яку по ліквідації Академії вони з урядових засобів діставали, кожний персонально від чехословацьких добродійних організацій. З початком 1938 р. ця допомога зменшена на рівень значно нижчий проти екзистенц-мінімуму навіть звичайного робітника.

У зв'язку з цим Інститут і Товариство мусять напружити всі свої сили, щоб посилити свої фінансові засоби в такій мірі, щоб можна було, коли не цілком, то бодай частково, оплачувати праці лекторського й адміністративного персоналу, що є зайнятий в Інституті. Українське громадянство мусить тут виявити свою жертвеність і зрештою цілковито взяти на свої плечі фінансування своєї Позаочної Політехники і цим так успішно розпочате діло довести до кінця. Цього вимагає наша національна гідність, це лежить в інтересі розвитку новітньої української культури і української науки.

Для посилення фінансових засобів потрібно збільшити : 1) число студентів Інституту, 2) число членів Товариства, з акуратним внесенням ними членських вкладок, і 3) збільшити суму одноразових пожертв і збірок на фонд Української Політехники.

Адреса Інституту: Ukrajinský Technicko-Hospodářský Institut. Poděbrady, Zámek. Czechoslovakia.

Адреса Товариства: Sekretariát, společnosti přátel Ukrajinské Hospodářské Akademie. Poděbrady, Zámek. Czechoslovakia.

## СИМОН ПЕТЛЮРА \*)

(матеріали для бібліографічного показника)

(Продовження)

488. Мудрий, В. Оборонцям Шварцбарта.  
«Діло», 1926, ч. 140, с. 2.
489. На передодні процесу Шварцбарда.  
«Пролетарська Правда», 1926, ч. 198.
490. Обвинувачуюча промова прокурора Рейно.  
«Тризуб» — надзв. вид. ч. 9-10, сс.: 8-11.
491. О'Коннор - Вілінська, В[алерія]. В залі суду.  
«Тризуб», — надзв. вид. ч. 8, с. [2].
492. О. Коннор - Вілінська, В[алерія]. Спостереження з судової салі.  
«Студ. Вістн.» 1927, ч. 10-12, сс.: 17-19.
493. Парижанин. Вржіння від слідства над Шварцбартом.  
«Українське Життя», 1926, ч. 2, сс.: [1]-2.

---

\*) Див. «Тризуб» ч.ч. 21-22 (571-72) з 30.V м.р., 23-24 (573-74) з 13.VI м.р., 26 (576) з 4.VII м.р., 32-33 (582-83) з 22.VIII м.р., 35 (585) з 12.IX м.р., 40-41 (590-91) з 17.X м.р., 43 (593) з 7.XI м.р., 45 (595) з 21.XI м.р., 46 (596) з 28.XI м.р.

494. Перед процесом Шварцбарда.  
«Вісти УЦК-ту в Польщі» ч. 5, сс.: 27-30.
495. Перед процесом Шварцбарда.  
«Громада», Луцьк, 1926, ч. 42.
496. Перед процесом Шварцбарта.  
«Діло», 1926, ч. 192, с. 2.
497. Перед процесом Шварцбарта. Інтерв'ю  
Торреса і Лекаша. «Компромісова» пропозиція Торреса.  
Ревеляційна вістка «Руля».  
«Український Голос», Вінніп., 1926, ч. 39, с. 5. Передрук з  
«Діла».
498. Після процесу.  
«Табор», ч. 5, сс.: 10-14.
499. Про Шварцбарта.  
«Український Інвалід», ч. 7-8, с. 30.
500. Промова адвоката Кампінкі.  
«Тризуб», — надзв. вид., ч. 9-10, сс.: 6-8.
501. Промова адвоката Вільма.  
«Тризуб» — надзв. вид., ч. 9-10, сс.: [1]-6.
502. Протест колонії української емі-  
грації в Жирардові, ухвалений 14  
листопада 1927 року.  
«Вісти УЦК-му в Польщі», ч. 14-17, сс.: 64-69.
503. Протест присяга, ухвалений загаль-  
ними зборами колонії українсь-  
ких політичних емігрантів в м. Люб-  
лині.  
«Вісти УЦК-му в Польщі», ч. 14-17, сс.: 62-64.
504. Процес.  
«Тризуб» — надзв. вид., ч. 1 ч., с. [1].
505. Процес убійника Петлюри  
«Український Голос», Вінніп., 1926, ч. 24, с. [1].
506. Процес Шварцбарта.  
«Українська Нива», 1927, ч. 57 <62>, 58 <62>, 58 <63>, 59 <64>.
507. Процес у пресі. [З франц., бельг. й груз. преси].  
«Тризуб», 1927, ч. 44, сс.: 17-20.
508. Резолюції-протести.  
«Вісти УЦК-ту в Польщі», ч. 14-17, сс.: 48-62; ч. 18-19, сс.: 31-46.
509. Резолюція прийнята на жалібній  
академії в Кракові, що відбулася 6. XI.  
в присутності цілої української колонії Кракова.  
«Вісти УЦК-му в Польщі», ч. 14-17, сс.: 69-70.
510. Резолюція протест надзвичайних зборів коло-  
нії українських політичних емігрантів у Скальмержи-  
цях з приводу парижського судового процесу, ухвалена  
23 листопада 1927 року.  
«Вісти УЦК-ту в Польщі», ч. 14-17, сс. 70-74.
511. Спостереження.  
«Тризуб», — надзв. вид., ч. 2, сс. [1] - [2]; ч. 4, сс.: [1]-[2];  
ч. 5, с. [1]; ч. 6, с. [1]; ч. 8, сс.: [1]-[3].
512. Хроніка. В Америці. Перед процесом в Америці.  
«Тризуб», 1927, ч. 30-31, с. 36.

513. Шварцбартіяда.  
«Дідо», 1926, ч. 226, с. [1].
514. Шульгин, Олександр. Злочинність чи наївність.  
«Тризуб» — надзв. вид., ч. 3, с. [1].
- г) ДО ПИТАННЯ ПОГРОМІВ НА УКРАЇНІ.
515. До світла дійсности.  
«Дзвін», 1926, ч. 194.
516. Довкола брудного наклепу. Чи С. Петлюра боровся з погромами й погромництвом.  
«Діло», 1926, ч. 124, сс.: 2-3.
517. Жук. О. В обороні правди.  
«Громада», Луцьк, 1926, ч. 26 <32>, с.2; ч.27 <33> с.2.
518. Огидна легенда.  
«Діло», 1926, ч. 118, сс.: [1]-2
519. Око. Лист з Варшави.  
«Тризуб», 1928, ч. 13-14, сс.: 27-29.  
Доповідь І. Мазепи про обвин. Петлюри в погромах і справа цього в II інтернаціоналі.
520. Погроми на Україні.  
«Український Голос», Вінніп., 1926, ч. 25 с. 4.
521. С. С. Реабілітація свілого імени Головного Отамана Війська Української Народньої Республіки Симона Петлюри. Другий Інтернаціонал про погроми на Україні.  
«Український Інвалід», ч. 9-10, сс.: 15-16.
522. Чуб, В. Симон Васильєвич Петлюра <чи винуватий він за погроми жидів на Україні>.  
«Канад. Фармер», 1926, ч. 28.
- д) ОФІЦІЙНІ ПРОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ, ЧИННІСТЬ КОМІТЕТІВ ВШАНУВАННЯ ПЕТЛЮРИ, ЇХ СПРАВОЗДАННЯ.
523. В. П. Комітет по вшануванню пам'яті С. Петлюри в Подєбрадах. [Звіт].  
«Тризуб», 1929, ч. 11, сс.: 14-15.
524. Від Подєбрадського Комітету для вшанування пам'яті С. Петлюри.  
«Тризуб», 1926, ч. 37-38, сс.: 18-19.
525. Від Української Радикально-демократичної <С.-Ф.> партії.  
«Тризуб», 1926, ч. 39, сс.: 24-27.
526. Від Уряду Української Народньої Республіки.  
«Вісти УЦК-му в Польщі», ч. 14-13, с. [1]-4.
527. Від Уряду Української Народньої Республіки.  
«Тризуб», 1926, ч. 37-38, сс.:3-5. 1927, ч.42, сс.: 1-2.
528. Відозва Ген. Ради Союзу Укр. ем. організацій у Франції.  
«Тризуб», 1926, ч. 35-36, с. 52.

529. Відозва Української Соц.-Дем. Роб. Партії до селян та робітників.  
«Тризуб», 1926, ч. 41, сс.: 24-27.
530. Грошеве справоздання Комітету ім. С. Петлюри в Румунії.  
«Тризуб», 1928, ч. 48-49, сс. 44-45.
531. Грошевий звіт Президії Міжорганізаційного Комітету для вшанування пам'яті С. В. Петлюри в Празі.  
«Тризуб», 1929, ч. 22, с. 30; 1931, ч. 28 сс.: 45-46.
532. Генеральна Рада [С. У. Е. О. у Франції]. До українців, що в межах Франції перебувають.  
«Тризуб» — надзв. вид., ч. 8, с.-[1].
533. До світла дійсности.  
«Бюл. Управи Т-ва Вояків б. Армії УНР», 1926, ч. 4, сс. 11-15.
534. З діяльності Подебрадського Комітету для вшанування пам'яті С. Петлюри.  
«Тризуб», 1926, ч. 37-38, сс.: 24-26.
535. Завдання сучасного українського визвольного руху; смерть Симона Петлюри. <Постанови 4-ої Конференції Української Еміграції в Румунії>.  
«Тризуб», 1926, ч. 56 сс.: 9-12.
536. Заява посольської фракції УНДО Українського Клубу.  
«Тризуб», 1926, ч. 35-36, с. 51.
537. Звіт Комітету для вшанування пам'яті Симона Петлюри в Парижі.  
«Тризуб», 1927, ч. 2, с. 31; ч. 11, с. [29]; ч. 30-31, с. [48].
538. Касовий звіт Комітету для вшанування пам'яті С. Петлюри за місяці січень та лютий 1927 року в Подебрадах.  
«Тризуб», 1927, ч. 14, с. 31.

**П. Зленко**

*(Далі буде)*

## З МІЖНАРОДНЬОГО ЖИТТЯ

— Англо-германсько - італійські пересправи.

Англо-італійські та англо-германські пересправи зрештою стали фактом. Позбавившись свого молодого міністра закордонних справ, що, так мовити, як тепер уже знаємо, до значної міри саботував його наміри, бо, надто піддаючися впливам лівої політичної опінії, не приймав його методи, старий Чемберлен, за допомогою нового, де-що старшого міністра, того-ж таки лорда Галіфакса, повною парою вирушив зразу в двох вказаних напрямках, — в італійському та в англійському. У Римі,

згідно з його інструкціями над цією справою клопочеться англійський посол Пертс, у Берліні — так само посол Гендерсон; їх партнерами являються од німців Рібентроп, а од італійців — Чіано, що явна річ, дістають точні вказівки, з одного боку, од Гітлера, з другого, — від Мусоліні.

Як далеко вже у тих пересправах зайшли, поки-що не знати, бо до них застосована така випробована стара метода таємної дипломатії, аби ті чи інші труднощі, незгоди, тертя, що можливі скрізь і завжди, не ставали зараз-же елементами публічної дискусії й тим не ускладняли і не каламутили цілої справи. Про все те дізнаємось пізніше. Але те, про що саме ходить усім трьом пересправним контрагентам, про що вони будуть договорюватися, можна, зібравши до купи офіційні й неофіційні заяви сторін, зазначити уже й зараз, — само собою, лише в загальних рисах, в заголовних точках. Вони, оті точки, не завжди спільні для всіх трьох, бо інтереси Англії, яка подала ініціативу пересправ, не однакові на півночі й на півдні, на морях Німецькому і Середземному, на берегах Рейна і в Середній Європі, на Далекому Сході і в тій Євразії, що її звуть СССР. Тому, мабуть такі, про одні точки буде більше мови в Римі, про другі — в Берліні, а зведені вони будуть до купи лише тоді, коли пересправа буде закінчена.

Іх багато, тих точок, не менше за десяток, а може й більше. Вкажемо на головніші з них.

1. Північне море, Середземне й Червоне, по зв'язку з тим — іспанські справи. Справа Північного моря, властиво, не складна, бо впорядкована була вже англо-германським морським договором, згідно з яким германська флота має складати 35 відсотків флоти англійської. Тепер zostалися відповідні додатки, з одного боку, по зв'язку, з новим англійським озброєнням на морі, а з другого, — по зв'язку з англо-совітською морською угодою, що подекуди міняє значіння вказаних 35 відсотків для Германії. Середземнемо і червоно-морські справи далеко складніші, бо вони мають потягти за собою впорядкування англо-італійських морських і колоніальних інтересів од Гібралтара до Суєцу і далі до Периму в Баб-ель-Мандепський протоці. Сюди належить тако-ж і признание італійського короля етіопським імператором і визнання Іспанії ген. Франка, бо ця остання справу не можна вивести за дужки, коли ходить про Середземне море.

2. Німецькі колонії. Головні з них були мандатово розподілені між Англією та її домініями та Францією: дрібніші — між іншими державами. Але перше й найважливіше слово в тій справі належатиме Англії, а з нею вже підуть й усі інші. Досі, з різних сторін, робилися вже спроби обійти цю проблему тим, що були випрацьовані плани нового розподілу колоніальних сировин в такий спосіб, щоб вони стали приступні і на рівних правах усім європейським державам, в тому числі й німцям, але Германія на те не йшла і стоїть на вимозі повороту таких колоній.

3. Ліга Націй і колективна безпечність. Германія й Італія проти Ліги Націй, вважаючи, що вона деформована в основних принципах своїх, бо припустила до свого складу таку державу, як СССР. Що-ж до колективної безпечности, то вони вважають, що система ця вигадана лише на те, аби на довгий час стримати в силі той несправедливий status quo, що його встановлено мировими договорами. Цьому протиставляють вони так звані двох-сторонні од держави до держави договори, а тако-ж виключення СССР із європейського обороту. Як відомо, проти цих італо-германських тез в Європі з великих держав стоїть поки-що лише одна Франція. Що-ж до Англії, то її ставлення було цілий час не дуже виразне, автім від того, як вона поставиться до цього тепер, коли їй доведеться сказати: так, а бо ні, — залежить мабуть ціла доля вказаних точок.

4. Середня Європа. Германія вимагає для себе права протекції над мільйонами німців, що належать в цій частині Європи до складу, властиво, двох держав — Австрії й Чехословаччини. Протекцію над австрійцями вона вже фактично дістала, бо Австрія проголосила себе, і цілком природне, другою німецькою державою і приобіцяла, що в між-

народніх взаєминах своїх не робитиме нічого, що йшло би всупереч германським національним інтересам. Черга зараз за так званими судетськими німцями в Чехословаччині, що кількісно перевищують три мільйони, а територіяльно — живуть на чехословацьких з Германією кордонах. З цього приводу, як можна здогадуватися, вже йдуть пересправи між Германією й Чехословаччиною. Встане це питання й у пересправах англо-германських, бо хоч Англія безпосереднє з Германією не заінтересована, але Чехословаччина вже говорить про те, що вона готова і на збройний конфлікт, а Франція зробила парламентарну заяву про допомогу їй. Англії доведеться й тут сказати своє важке слово.

5. Пакт чотирьох держав — Англії, Франції, Німеччині та Італії. Це властиво було б відтворення давнього пакту, директорії чотирьох, як казали тоді, що був свого часу запропонований Мусоліні і навіть парафований, але який не ввійшов в силу із-за етіопської справи. Питання про цей пакт зв'язано з точкою про Лігу Націй, з одного боку, а з другого, з наступною точкою 6-ю.

6. Совітські пакти та антисовітський пакт. Останній з'явився, як протипага першим, але значіння його переросло причину його народження з того моменту, як у ньому поруч з європейськими Італією й Німеччиною з'явилася й азійська Японія. В Європі ці пакти поставили проти себе Німеччину й Італію з одного боку, Францію та СРСР з другого, коли не рахувати дрібніших справ: в Азії-ж той самий СРСР опинився проти Японії, але вже один, бо обов'язки Франції на Азії не поширені. Англія досі і в Європі, і в Азії стояла осторонь, а тепер їй доведеться якось ясніше визначити свою позицію.

Крім вказаних вище точок, є ще багато й інших, але наводити їх не будемо, бо мають вони другорядне значіння і будуть вирішені автоматично, одночасно з отими головнішими. Рішають зараз, як про це мова, всього тільки три держави: Англія, Італія та Німеччина. Інші, заінтересовані, мабуть, такі будуть цілий час, коли не до кінця, то до певної міри інформовані, а пізніше й покликані, щоб сказати своє слово.

Не треба однак думати, що ціла справа легко й скоро може бути закінчена. Вона складна, заплутана, тяжка і дразлива, бо ходить про новий status quo в Європі, про злагодження старих кривд, про ревізію великих інтересів. Не може тому все вирішити й сама Англія, бо заінтересовані всі й усі мають право голоса в тому. Автім, що саме Англія підняла оці такі тяжкі важливі для Європи пересправи, говорить за те, що вони можуть таки прийти до доброго кінця.

Що-до нас, українців, то нам нема чого боятися, що для нас отой новий розподіл впливів і інтересів у Європі буде шкідливий. Що-правда, безпосередньої участі в цій справі ми не приймаємо, але наша проблема не може бути ні відкинута, ні знята з дискусії, бо час і наша праця в світі зробили вже те, що українська проблема стала складовою частиною проблеми загально-європейської, бо маємо серед тих, що пересправлятимуть, добрих знавців нашої справи, переконаних і перейнятих тезою, що не буде в Європі миру й покою, доки не буде переведено в порядок сходу Європи, а в першу чергу, доки не буде відтворена, прокламована нами по праву наша слава Українська Народня Республіка. Те, що добре для Європи, буде добре й для нас.

Observer

### З П Р Е С И

---

Журнал «La Revue des Ambassades», що виходить у Парижі, в числі своєму за січень с. р. подав статтю якогось А. де-Гулевича під заголовком: «Україна: хімера чи дійсність?» Це, власне кажучи, нові варіації на стару й давно відому тему: «не было, нѣтъ и быть не можетъ», які трохи дивно читати року 1938 та ще в чужеземному журналі, що претендує неначе на ім'я поважного.

Жонглюючи назвами «Русь», «русскій», пан Гулевич намагається довести чужинцям, що Україна це «хімера», бо справді існує тільки Росія, єдина і неподільна. Між иншим, він говорить:

«Так, до російської революції, за якою прийшла окупація Півдня Росії німецькими військами, дуже рідко траплялися дипломати і письменники, які українську хімеру приймали за поважну річ».

Він хоче переконати читачів, що та допомога, яку «ріжні сепаратистичні групи» од 1918 року і до наших днів знаходили в Берліні, Лондоні, Римі і Варшаві, це попросту

«помилки молодости»

вищезазначених центрів світової політики, які своєю статтею п. Гулевич має надію виправити. Він пише:

«Важно дізнатися, яка позиція т е п е р і ш н я головних держав що-до цього питання. Звісно, ніхто не може сформулювати цього краще, ніж держави самі устами своїх представників, найбільше на те уповноважених».

Нема сьогодні держави, яка могла б зостатися байдужою до українського питання, що стало вже проблемою міжнародньою. Інша річ, що сьогодні та чи инша держава не вважає ще потрібним прилюдно зазначити свого ставлення. Але голоси впливової преси, що їх ми не раз наводили в «Тризубі», ясно доводять, що реальні політики не можуть не рахуватися з неперестанною боротьбою українського народу за його визволення і незалежність.

Нагадаємо, наприклад, що в керівному сьогодні німецькому органі «Voelkischer Beobachter», в статті, присвяченій двадцятиліттю проголошення самостійності України, в числі з 22 січня с. р., писалося, між иншим:

«І не лише чисто історичний спомин примушує над тим уважно спинитися: цей двадцятилітній ювілей перш за все тим визначається, що минулий рік, більше, ніж ціле останнє десятиліття, питання України з абстрактної наукової дискусії поволі пересунув знову в площину політичну».

І навівши на доказ тому низку фактів, названа газета так кінчає свою статтю:

«Мусять оці факти, що припадають на двадцятилітній ювілей української незалежності, кожного безстороннього привести до твердого висновку, що можливість існування вільної України із теорії стала тепер реальним предметом політичного обмірковання».

Не хімерою, а живою дійсністю являється ота Україна і для великого французького тижневика « L'Illustration », який в числі з 29 січня помістив статтю п. Жоржа Робена «На Україні». Автор описує Україну об'єктивно і дуже влучно. Підкреслює велике значіння України для Росії, порівнює наш край з Францією різко відділяє Україну етнографічно й культурно від Росії, згадує про українську політичну боротьбу за незалежність, — нарешті вказує на стан України під большевиками, що зруйнували її для того, щоб дати їй кілька фабрик-гігантів, які приносять лише збитки та вимагають утиску селянства, що завжди було індивідуалістичним та готовить на Україні большевикам великі несподіванки.

По своєму змісту стаття ця є одною з ліпших статей про Україну, що з'явилися у французькій пресі за останні роки.

\* \* \*

Докладніше спиняється над « хімерою » п. Гулевича Бюлетень Українського Бюра в Парижі, що виходить в Парижі французькою мовою, в числі з 28 лютого с. р.:

«Автор рекомендується, як народжений на «півдні Росії» і як нащадок Лисавети Гулевичевої, добродійки, а не засновниці,— як претендує п. А. де-Гулевич,—Київської Академії. Але залишимо на боці походження п. Гулевича. На жаль, аж надто відомо, що частина української шляхти зрадила національній справі за володіння землями і кріпаками, що їх роздавали московські царі тоді, коли Україна мала нещастя попасти під московську руку.

Але що хоче довести п. Гулевич? Він хоче довести, що Україна є просто вигадка польська і німецька. Означе винахід п. Гулевича є старим; ця версія була вигадана з чисто політичною метою, щоб боротися проти українського руху, російською «охранкою» і російськими реакційними істориками. Щоб довести цей сумний анекдот (московські большевики те-ж його повторюють, коли хочуть чистити «федеративні» республіки від зрадників), п. Гулевич прибірає позу історика, етнографа і вченого лінгвіста. Він хоче довести в зовсім плутаному екскурсі, що Україна була завжди «Росією» і що назва «Україна» не була назвою Київської землі. Що є зовсім неправдивим, бо з IX по XIII він назва «Русь», а пізніше «Україна» була виключною назвою Київської землі. Лише за часів Петра Великого Московщина прибрала шляхом декрета назву «Росія»; на Україні-ж назва «Русь» з часом потрохи стерлася. Україна в дійсності є справжня «Русь», тоді як Московщина є краєм не руським, що неправдиво придбав собі побічну назу «Росія», так само, як наприклад, Румунія прибрала собі побічну назву Риму, але через те не зробилася ні Римом, ні Італією, так само, італійці через це не зробилися румунами.

П. Гулевич трактує питання державної української традиції з такою-ж самою ерудицією, як царські урядовці. По його словах боротьба українських козаків в XVII і XVIII віках за відновлення української держави не мало іншої мети, як ту, щоб зробити приєм-

ний подарунок московським царям і оддати їм Україну. На його погляд лише напередодні великої війни німці піддали думку українцям боротися за незалежність України. Звичайно це твердження є смішним по своїй нарочитій зловредності, виставленим тільки через те, що автор переконаний, що західній читач не в курсі питань Східної Європи.

Але автор не зупиняється лише на історичних твердженнях, з яких навіть діти посміються, він приговорює тако-ж на смерть і українську мову, але, на жаль, і тут вже забуває, що Петербурзька Академія Наук заявила в 1906 році, і то, не дивлячися на московських реакціонерів і імперіялістів, що українська мова ні в чому не нижча за російську (московську). П. Гулевич забуває тако-ж, що як би не було української мови й літератури, то не було б чого в 1876 році її забороняти, коли російський уряд заборонив усі українські друки й дійшов до того, що навіть заборонив по українськи співати.

Але чи варто сперечатися з «істориком», «літвістом» калібру п. Гулевича, що пропонує ідеї давно багато разів засуджені самими ліпшими російськими вченими.

Можна лише дивуватися тому, що пропагандисти, остільки явно некомпетентні що-до історії, знаходять собі трибуни і проповідують з них такі нісенітниці, а тако-ж повторення експерименту Денікін-Врангеля, які збанкрутували і які так повно довели, що Росія панів Гулевичів є ніщо інше, як гора піску, замість якої будуччину мають народи поневолені Москвою, і в першу чергу Україна.

---

## ДАТКИ

на уфундування нараменного ланцюга до клейноду Гетьмана Івана Мазепи — знаку гідності Голови Української Держави.

1. Український Митецький Гурток «Спокій» у Варшаві . . . зл.п. 10.—
2. Мешканці Української Станиці в Каліші, через полк. І. Литвиненка . . . зл.п. 40.64
3. П.-о. Петро Білон з Трентону, Північна Америка — доларів — 4.

Датки в Українській Станиці в Каліші в зл. п. склали : полк. І. Литвиненко — 2, Управа Станиці — 10, Кирило Баліцький — 1, Анатолій Силін — 0.50, Пилип Лужанський — 0.50 Петро Опаренко — 0.30, Федір Білий — 0.25, Панас Коник — 0.20 Євген Дешко — 1.—, С. Собко — 0.10, Микола Рогальський — 0.20, М. Шевченко — 0.50, П. Єрошкин — 0.30, М. Суржко — 0.50, Яровий — 0.25, Шатилина — 0.20, Шебякин — 0.30, М. Світленко — 0.20, І. Сердюк — 0.50, І. Гученко — 0.20, Федір Каленський — 0.50, Іполит Фаловський — 0.50, Федір Горянський — 0.50, Михайло Тимошенко — 0.10, Григорій Гольман — 0.50, О. Скворцова — 0.20, М. Бірин — 0.20, С.Кравченко — 0.50, Р. Корсун — 0.20, Ал. Лампіго — 0.20, Люд. Слічна — 0.20, Левко Загоруйко — 0.50, В. Силян — 0.20, М. Хоменушко — 0.50, Ал. Збатонова — 0.50, М. Приходько — 0.50, сотн. Тисаревський — 0.50, Яків Кирпа — 0.30, М. Єфимов — 0.20, Іван Чабан — 0.25, Олекса Шило — 0.25, Назар Чміль — 0.25, Ксенофонт Цинко — 0.25, Григорій Липський — 0.50, Ф. Сапожників — 0.30, М. Волзинський — 0.50, Зіна Кравчук — 0.50, Микола Єлісеїв — 0.50, Іван Гомилко — 0.50, Іван Барвінський — 0.50, Петро Атаманюк — 0.50, М. Шмат — 0.50, карнавочна збірка 29 січня 1938 р. — 8.04, від продажу 29 січня 1938 р. листівок «Слава Полеглим в бою під Крутами» — 1.50.

Разом — 40.64.

Збірку переводили діти під час академії, урядженої в станиці на честь полеглих під Крутами. Листівки передано К. Баліцьким.

# ХРОНІКА

## З Великої України

— Дальша русифікація України. «Правда» з 29. XII. 1937 р. обурюється, що «статтю «Правди» з 4. X. 1937, де йшла мова про шкідництво при складанні російсько-українського словника, видання Української Академії Наук 1937 р., складачі словника... зустріли в багнети, уперто доказували, що ніякого шкідництва в словнику немає, що багато термінів спірних і що буржуазні націоналісти тут не при чім...»

«Правда» з 3. I 1938 р. так само лютує, що її критику від 24. X. 1937 р. про антинародність опери «Тарас Бульба», музики М. Лисенка, за повістю Гоголя, поновлену на сцені Київської опери в переробці Рильського та Ревуцького, «керівники опери зустріли вороже і все обмірковування статті «Правди» звелось до того, щоб виправдати цю виставу».

«Правду»-Москву це дратує і гнівить, бо до цієї пори на її найменші натяки всі калялись. А тут — українські культурники на її критику з.... багнетами й ворожістю. Нечувана українська зухвалість. Ні один із політичних грішників з останніх монстрпроцесів у Москві не допустився такої зарозумілості й... гідности.

Москва, помимо ліквідації зарозумільців, не спізнється прийняти міри ще й такого порядку: «наказує постановку опери «Іван Сусанін», твір геніяльного російського композитора Глінки, за новим текстом до опери Городецького. Ввесь колектив Великого Театру СССР намагається створити виставу, що відбиває велич і патріотизм російського народу, який боровся проти чужеземного наїзду за свою незалежність і державну самостійність» («Правда» від 15. I 1938 р.). А переробленого Рильським «Тараса Бульбу

за подібні-ж його вартости для українського народу Москва загудила й заборонила.

В розвиток і посилення цього відтинку генеральної лінії, 1 січня 1938 року вийшло перше число всеукраїнської газети російською мовою «Советская Украина» орган Центрального і Київського Комітету КП(б)У («Правда», 2. I 1938 р.) та ще нові газети: харківська обласна — «Красное знамя», російською мовою та миколаївська обласна — «Южная Правда», російською мовою.

— Українська Державна Капеля «Думка» виїзжає на гастролі до Ленінграду. «Думка» не так давно «перейшла творчу кризу. Буржуазні націоналісти немало попрацювали над тим, щоб пошкодити хорові. Очолює капелу новий диригент Ол. Сорока, з хористів. З пісень советських композиторів зверзе увагу — «Про батька народного, про Сталіна рідного» («Правда», 12. II 1938 р.).

— З'їзд професійних організацій учительства. В Києві 19. II 1938 р. почався з'їзд професійних організацій українського учительства. З'їзд підкреслив, що в його організації були вороги народу, багато нашкодили. З'їзд вислухав і оплескував промову і поради йому т. Хрушова — першого секретаря ЦК КП(б)У.

— Суд над діячами українського фільму саме відбувається в Києві.

— «Вибори» до верховного совіту У С С Р. 19. II 1938 р. почалась у Києві V сесія ЦВК У С С Р XII скликання — остання перед заміною ЦВК на верховний совіт У С С Р, до «виборів» якого починається підготовка. Самі вибори мають відбутися в травні-червні місяці с. р. Перший заступник голови РНК У С С Р Марчак на закінчення свого доклада

на сесії підкреслив, що «підлі вороги народу — буржуазні націоналісти будуть намагатися перешкодити виборчій кампанії».

— Зміни на командних становищах червоної армії, розташованій на Україні. День 23. II 1938 р. Москва зробила днем «всенародного свята», як день XX річниці червоної армії і воєнної флоти. На Україні цей день відсвятковано особливо помпезно. А погроз було — на цілий світ.

Під час свят XX річниці червоної армії зайшли зміни в командному складі київської і харківської військових округ. Командувача КВО командарма II рангі Федька, наступника Якіра, перенесено до Москви на становище заступника наркома оборони Ворошилова і піднесено на командарма I рангі. На його місце перенесено командувача ХВО командарма II рангі Тимошенка.

— За параваном українського прізвища командувача Київської військової округи — повинь вищих військових начальників росіян. Президія верховного совіту СССР встановила ювілейну медаль «XX років робітничо-селянської червоної армії». Нагороджено нею вже 25.259 військових з років 1917-1921. Серед них і командувача Київської Воєнної Округи Тимошенка та командирів корпусів КВО — Смірнова, Ковальова, Горячева, ком. див. Астахова, ком. бриг. Котова. Такі у Тимошенка підлеглі. До них ще й начальник штабу — ком. див. Захаркін.

— «Багата й квітуча Україна» по-совітськи. Другий наступник голови РНК УССР Тягнибіда на сесії ЦВК нарікав на невідготовленість України до весняної сівби: брак кадрів до машин у сільському господарстві, брак насіння на посів, брак коней, брак ветеринарів, брак кадрів у новоутворених областях — Миколаївській, Житомирській, Кам'янець-Подільській, Полтавській. Особливо брак агрономів. Брак лісу

на необхідні будови, дахового заліза, цементу, вапна, толю та инш. «Всі області кричать, що електричної енергії немає, на електростанціях невідремонтовані двигуни».

Виходить не так вже багата та «квітуча» Україна.

— Московський процес. Московське радіо 27. II вночі, а «Правда» 28. II подали повідомлення прокуратури СССР про новий судовий процес «Троцькістсько-бухаринсько-риковського блоку», що почався в Москві 2 березня. Згідно з цим повідомленням, завданням блоку було: диверсії, підтрим могутності червоної армії, терор, провокація нападу на СССР капіталістичних держав, відрив від СССР України, Грузії, Вірменії, Азербейджану, республік Середньої Азії і Далекого Сходу, поновлення капіталізму в СССР. Цей блок ніби об'єднав підпільні троцькістські групи, правих буржуазних націоналістів України, Грузії, Вірменії, Азербейджану, республік Середньої Азії і Далекого Сходу. Блок покладав великі надії виключно на озброєний конфлікт совітів із «імперіялістичними нападниками» та на їх умовах відірвання України, Грузії, Азербейджану, Вірменії, Примор'я. Душею блоку був ніби Л. Троцький. Обвинувачені діяли за вказівками Троцького, Рикова, Бухаріна і генеральних штабів деяких держав. Обвинувачені те-ж мали спричинитися до передчасної смерті Куйбишева, Менжинського, Горького, при допомозі лікарів Левіна, Козакова, Віноградова і проф. Плетньова. Цей-же блок мав постановити замордовання Кірова. В 1918 році Бухарін, група лівих комуністів і Троцький з лівими есерами те-ж ніби організували змову проти Леніна, мали зірвати Берестейський мир з німцями, забити Леніна, Сталіна, Свердлова.

На лаві підсудних: 1) Бухарін, 2) Риков, 3) Ягода, 4) Хрестінський, 5) Раковський, 6) Розенгольц, 7) Іванов В. І., 8) Чернов, 9) Гринько, 10) Зеленський, 11) Безсонов, 12) Ікрамов, 13) Ход-

жаєв, 14) Шарангович, 15) Зубарєв, 16) Буланов, 17) Левін, 18) Плєтньов, 19) Козаков, 20) Максімов, 21) Крючков.

Суд провадить воєнно-судова колєсія у відкритім судовім засіданні.

Цей процес пригадує попередні процеси Зінов'єва, Каменєва, П'ятакова, Радека, Сокольнікова. Всі признаються до вини і закидів судового слідства. Як видно ні «найдемократична» сталінська конституція, ні вибори по ній до верховного совіту і совіту національностей СССР не втихомирили людність СССР і особливо його «союзних» національних республік, — перша серед них Україна, — не поєднали із Москвою. І надалі єдиним модусом їх «співжиття» залишається той старий, безоглядний терор. Він єдиний забезпечує в добі сталінських п'ятирічок, — а в 1938 р. починається вже третя, — і невід'ємність складових частин СССР, і животіння стаханівського руху у всім господарстві країни, і творчість мистецьку, наукову, нарешті прояв найвищої форми стаханівства — героїство. Вже заповіджено підготовчі праці совітського льоту навколо земної кулі без посадки. Підчас процесу П'ятакова було 2 перельоти через північний бігун до Америки і посадка на самому північному бігуні.

Старі засоби гальванізувати країну не відмінюються, тільки посилюються, але вже попереднього вражіння не справляють. Довго так тривати не може !

## У Франції

— Спільна нарада Генеральної Ради Союзу УЕО та Управи Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції для встановлення тіснішої координації діяльності відбулася 4 березня с. р.

Постановлено спільно звернутися до всіх громад та філій, що належать до обох українських центральних організацій у Франції, із закликом організувати скрізь на місцях повну співпрацю.

— Пластова Каса. До Пластової каси внесли вже свої десятифранкові вкладки пластуни Першого Морського Пластового Гуртка в Ліоні. В касі є таким чином уже перших 70 франків.

Гуртки Шалетського пластового куріння саме проводять між пластунами й пластунками збір вкладок до каси.

Пластову Касу засновано 22 січня с. р., на свято Української Державности. Перші гроші, що покладуть підставу для існування Пластової Каси, складають самі пластуни, даючи кожний на ту ціль одноразово 10 франків. При чому пластуни сподіваються, що далі посилити їх касу допоможе їм українське громадянство.

## У Польщі

— В Українському Науковому Інституті в Варшаві 2 березня с. р. відбувся виклад проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького на тему «Розвиток значіння слів».

## В Комітеті Дружби Народів Кавказу, Туркестану і України

19 лютого с. р. відбулося річне засідання Комітету Приязни Народів Кавказу, Туркестану й України, на якому було заслухано звіт президії Комітету, а також переобрано попередній склад бюро Комітету на чолі з п. А. Чхенкелі.

## На пресовий фонд «Тризуба»

склали (в зол. польськ.) пп. : Ю. Мельник із Кельц — 1.40, П. Денисенко із Варшави — 2, Спілка Інженерів та Техників Українців Емігрантів у Польщі — 10, інж. Є. Гловінський — 5.

## На ялинковий фонд «Тризуба»

склав відділ УЦК в Ченстохові — 10 зол.

## **На премійовий фонд «Тризуба»**

книжки надіслали: В-во «Варяг» у Варшаві, Видавнича Кооператива «Хортиця» у Львові, Українське Т-во Допомоги Емігрантам з

України у Львові, Т-во «Український Інвалід» у Львові.

Всім жертводавцям, — особам і організаціям та установам, — що склали свої пожертви на різні фонди «Тризуба», Редакція складає сердечну подяку.

---

**Панахида за спокій души Т. Шевченка**  
відбулася в Парижі в Українській Православній Церкві  
11 березня с. р.

---

## **Надзвичайні загальні збори СПІЛКИ УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ У ФРАНЦІЇ**

що їх скликає Ревізійна Комісія Співки, відбудуться в неділю, 20 березня с. р., о год. 15-ій, в помешканні Генеральної Ради Союзу УЕО та Військового Товариства у Франції—248, rue St-Jacques, Paris 5, з таким порядком денним:

1. Огляд життя й діяльності Співки за останній час,
2. Обговорення плану оживлення діяльності Співки на майбутнє
3. Вибори керуючих органів Співки
4. Біжучі справи.

Прибути на збори запрошується всіх членів Співки.

---

## **Український Пласт у Франції**

звертається до всіх приятелів і прихильників пластового виховання нашої молоді з проханням підсилити своїми датками

## **П Л А С Т О В У К А С У**

яку для потреб Пласту заклали самі пластуни й пластунки, вносячи до неї по 10 франків.

Українські пластуни сподіваються, що українське громадянство підтримає їх намагання закласти матеріальну базу під Український Пласт.

Гроші просяться надсилати на адресу: Monsieur S. Nečaj, Conseil Général de l'Union des Organisations des Emigrés Ukrainiens en France, 248, rue St-Jacques, Paris 5.

**Вступ 15 фр.**

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходить в 1938 році по-старому з доповненим складом співробітників, новими видатними літературними силами.

## УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1938 РІК

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр.  
на один місяць — 10 фр.

|                   | 1 рік     | ½ року    | 3 місяці | 1 міс.      | Окр. чис. |
|-------------------|-----------|-----------|----------|-------------|-----------|
| ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА    | 100 к. ч. | 50 к. ч.  | 25 к. ч. | 13 к. ч.    | 3,5 к. ч. |
| ПОЛЬЩА .....      | 22 зол.   | 11 зол.   | 5,5 зол. | 2 зол.      | 0,60 зол. |
| РУМУНІЯ .....     | 550 леїв  | 300 леїв  | 150 леїв | 50 леїв     | 25 леїв   |
| НІМЕЧЧИНА .....   | 13 мар.   | 6,5 мар.  | 3,5 мар. | 2,5 мар.    | 0,75 мар. |
| СПОЛ. ШТАТИ П. А. | 3,5 дол.  | 2 дол.    | 1,5 дол. | 0,75 дол.   | 0,15 дол. |
| КАНАДА .....      | 3,5 дол.  | 2 дол.    | 1,5 дол. | 0,75 дол.   | 0,15 дол. |
| ВЕЛЬГІЯ .....     | 25 бельг. | 13 бельг. | 7 бельг. | 2,25 бельг. | 0,75 б.   |
| БОЛГАРІЯ .....    | 250 лев   | 150 лев   | 60 лев   | 25 лев      | 6,50 лев  |
| ЮГОСЛАВІЯ .....   | 140 дин.  | 70 дин.   | 35 дин.  | 12 дин.     | 3 дин.    |

В Парижі набувати в книгарні «Maison du Livre», 9, rue de l'Éperon, Paris 6.

#####

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

**Й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, P a r i s 9) .**  
**відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6**

**При Бібліотеці Музей С. Петлюри**

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

**Редакція і адміністрація: 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9**  
 Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.  
 Редагує — **Комітет** Адміністратор: **Іл. Косенко**

Адміністратор : Іл. Косенко

**Le Gérant : M-me Perdrizet**

**Imprimerie L. BERESNIAK, 12, Rue Lagrange, Paris (5).**